

Порески третман остваривања права на солидарну помоћ и организовања превентивних здравствених прегледа запослених (тзв. систематских прегледа)

(Мишљење Министарства финансија, бр. 414-00-161/2009-04 од 25.1.2011. год)

1. Одредбом члана 38. Закона о раду (Сл. гласник РС , бр. 24/05, 61/05 и 54/09), којим је уређен радни однос за обављање послова са повећаним ризиком, прописано је да уговор о раду може да се закључи за послове за које су прописани посебни услови рада само ако запослени испуњава услове за рад на тим пословима и да запослени може да ради на тим пословима само на основу претходно утврђене здравствене способности за рад на тим пословима од стране надлежног здравственог органа.

Радно место са повећаним ризиком, према одредби члана 4. став 1. тачка 16) Закона о безбедности и здрављу на раду (Сл. гласник РС , бр. 101/05), јесте радно место утврђено актом о процени ризика на коме, и поред потпуно или делимично примењених мера у складу са законом, постоје околности које могу да угрозе безбедност и здравље запосленог.

За таква радна места, сагласно одредби члана 15. став 1. тачка 8) и члана 16. став 1. Закона о безбедности и здрављу на раду, послодавац је дужан да, на основу акта о процени ризика и оцене службе медицине рада, обезбеди прописане лекарске прегледе запослених у складу са тим законом, као и да на основу оцене службе медицине рада одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени за обављање одређених послова на радним местима у радној околини или за употребу поједине опреме за рад.

Са становишта опорезивања прихода физичких лица, под зарадом у смислу Закона о порезу на доходак грађана (Сл. гласник РС , бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 исправка, 31/09, 44/09 и 18/10, у даљем тексту: Закон), сматра се зарада која се остварује по основу радног односа, дефинисана законом којим се уређују радни односи и друга примања запосленог (члан 13. став 1. Закона).

Одредбом члана 18. став 1. тачка 5) Закона прописано је пореско ослобођење за примања запосленог по основу солидарне помоћи за случај болести, здравствене рехабилитације или инвалидности запосленог или члана његове породице до 25.956 динара (неопорезиви износ је у примени од 1. фебруара 2010. године до 31. јануара 2011. године).

Правилником о остваривању права на пореска изузимања за примања по основу помоћи због уништења или оштећења имовине, организоване социјалне и хуманитарне помоћи, стипендија и кредита ученика и студената, хранарина спортиста аматера и права на пореско ослобођење за примања по основу солидарне помоћи за случај болести (Сл. гласник РС , бр. 31/01 и 5/05), према одредбама члана 10, пореско ослобођење за примања по основу солидарне помоћи за случај болести, коју исплаћује послодавац за запосленог или члана његове породице, може се остварити:

1) за случај болести ако на основу медицинске документације, издате од стране референтне здравствене установе, односно лекарске комисије или од изабраног лекара и лекара одговарајуће специјалности, коју је дужан да поднесе запослени за себе или за члана његове породице, неспорно произлази:

(1) да се ради о болести која изискује веће трош-

кове у поступку дијагностицирања (снимање скенером, магнетна резонанца, лекарски прегледи и др), односно веће трошкове лечења (оперативни захвати, лекови и др) или санирања, односно одржавања здравственог стања и радне способности (ортопедска и друга помагала и др);

(2) да је у поступку излечења, односно санирања болести (постоперативни период код ортопедских, срчаних и других операција, санирање других здравствених обољења, инвалидност и др) неопходна медицинска рехабилитација у амбулантно-поликлиничкој или стационарној установи, која се не може обезбедити, односно финансирати из средстава обавезног здравственог осигурања;

2) за случај здравствене рехабилитације упућивањем запослених, изложених посебним здравственим ризицима на раду, хронично преморених и физички исцрпљених, на здравствено-превентивни одмор и на рану рехабилитацију, у циљу заштите здравља и спречавања професионалних обољења, у складу са прописима који уређују здравствену заштиту и заштиту на раду;

3) за случај инвалидности ако инвалидност (губитак или трајно смањење способности за рад), која је утврђена од стране надлежног органа решењем о инвалидности, захтева повећане трошкове у функцији одржавања здравствених, професионалних и радних способности.

Одредбом члана 11. став 1. Правилника прописано је да исплата солидарне помоћи за случај болести, уз прописано пореско ослобођење, може се вршити ако је основ за давање такве помоћи садржан у колективном уговору, односно другом општем акту послодавца и ако је о давању помоћи донета одлука надлежног органа послодавца.

То значи да се право на пореско ослобођење за примања по основу солидарне помоћи за случај болести, здравствене рехабилитације или инвалидности запосленог или члана његове породице, коју исплаћује послодавац за запосленог или члана његове породице, може остварити уколико су испуњени услови из члана 10. Правилника и ако је основ за давање такве помоћи садржан у колективном уговору, односно другом општем акту послодавца и да је о давању помоћи донета одлука надлежног органа послодавца.

Имајући у виду наведене одредбе, Министарство финансија сматра да се пореско ослобођење по предметном основу остварује за конкретни случај болести, здравствене рехабилитације или инвалидности запосленог или члана његове породице под условима и на начин прописан одредбама чл. 10. и 11. наведеног правилника, да о томе треба да постоји веродостојна документација, као и да није везано за одређени временски период (месец, година и сл), нити је ограничено на исплату само за једно лице (запосленог или члана његове породице).

2. Одредбом члана 12. став 1. Закона о раду прописано је право запосленог, поред осталог, на безбедност и заштиту живота и здравља на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета и друга права у случају болести, смањења или губитка радне способности и старости. Сходно томе, послодавац је дужан да запосленом обезбеди услове рада и организује рад ради безбедности и заштите живота и здравља на раду, у складу са законом и другим прописима (члан 16. тачка 2) Закона о раду).

Законом о здравственој заштити (Сл. гласник РС , бр. 107 ... и 99/10), одредбом члана 14. став 1. прописано је да послодавац организује и обезбеђује из својих средстава здравствену заштиту запослених ради стварања услова за здравствено одговорно понашање и заштиту здравља на радном месту запосленог, која се односи и на, поред осталог, превентивне здравствене прегледе запослених као облике здравствене заштите запослених.

Према мишљењу Министарства рада и социјалне политике, број 011-00-12/2011-02 од 13. јануара 2011. године у вези са питањем да ли се зарадом сматра давање којим послодавац, плаћањем директно на рачун здравствене установе (као пружаоца услуге) обезбеђује систематске прегледе за све запослене, независно од тежине и специфичности радног места средстава за здравствену заштиту која обезбеђује послодавац из својих средстава, када ова давања послодавац плаћа за све запослене директно на рачун здравствене установе која пружа услуге, то ова давања не чине зараду запослених, већ представљају давање које представља издатак за послодавца.

Имајући у виду наведене законске одредбе као и предметно мишљење Министарства рада и социјалне политике, у случају када послодавац, у циљу пружања редовне здравствене заштите (тзв. систематских прегледа) под једнаким условима свим својим запосленима, ради утврђивања њиховог здравственог стања у функцији обављања послова радног места на које су распоређени запослени, а сагласно општем акту послодавца, на свој терет обезбеђује средства и врши плаћање директно на рачун здравствене установе која пружа услуге, укључујући и када послодавац из сопствених средстава врши плаћање за превенцију радне инвалидности и рехабилитацију запослених, за запослене који обављају послове са повећаним ризиком (сагласно одредби члана 38. Закона о раду и одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду), Министарство финансија сматра да то не представља давање запосленима од стране послодавца и као такво не подлеже опорезивању порезом на доходак грађана на зараду.